

"EDINOST"

Izhaja po trikrat na teden v šestih izdanih ob torkih, četrtek in sobotah. Zjutranje izdanje izhaja ob 6. uri zjutraj, večerno pa ob 7. uri večer. — Obojno izdanje stane: za tri mesece . . . 1.—, izven Avstrije f. 1.50 za pol leta . . . 6.—, . . . 9.— za vse leto . . . 12.—, . . . 18.—. Naročnino je plačevati naprej na naročbe brez priložene naročnine se uprava ne ozira.

Pesamične številke se dobivajo v prodajalnicah tobaka v Trstu po 3 nč., izven Trsta po 4 nč.

EDINOST

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

"Edinost je moč".

Naše železniško vprašanje.

III.

Govor posl. viteza Stalitza v seji poslanske zbornice dne 17. marca 1896.

(Konec.)

Da, mi nismo uporabili sebi v prilog niti onih ugodnosti otvorjenja sueškega prekopa, koje pripadajo nam v prvi vrsti v zemljepisnem pogledu.

Trst, ki se je bil že — kakor je naglasil že moj spoštovani predgovornik — iz lastne moči povzdignil na višino prvih pomorskih pristanišč Evrope, ki se uspešno upira konkurenciji Hamburga in Liverpoola, ni le daleč zaostal za Marsiljem in Genovo, ampak se nahaja danes v vročem tekmovalnem boju z najbližjim nam pristaniščem ogrskim na Reki.

To so toli neugodni in jako obžalovanja vredni odnosi, kojim ne bi se mogel upirati niti najdrznejši duh podjetnosti in na kojih ne moremo po pravici označevati odgovornim trgovski stan tržaški.

In slednjič valsuganska železnica!

Ko je vlada dovolila koncesijo za to železnico, označila jo je naravnost kakor nenevarno igrabo, kolikor se dostaje zmožnosti za konkurencijo Trstu.

Jaz pa nisem zamudil, da ne bi bil takoj opozoril na nevarnost, pretečo od doline vinčgavske sem — in sedaj, gospoda moja, kako je s to železnico?

O tej stvari je spregovoril v železniškem svetu neki odlični člen trgovinske in obrtne zbornice tržaške in želim nastopno prijaviti tej visoki zbornici iz onega govora (čita):

„V Švici vidijo v napravi železnice preko Tur veliko nevarnost, da se odvrne znaten del prometa preko St. Gottharda, ter si prizadevajo, da bi preprečili to nevarnost.“

Energični in bistri predsednik švicarske severno-vzhodne železnice, gosp. Guyer-Zeller, sklical je minolo leto shod v Chur in je istemu predložil načrt švicarske-vzhodne železnice.

PODLISTEK.

6

Slučaj.

Novela; hrvatski spisal Jenio Sisolski.

Prevod M. C.—J.

(Dalje).

Opojen čarom južnega neba spozabil sem se popolnoma. Iz tega sladkega uživanja vzbudil me je globok vzdih. Zdrnil sem se, obrnil na levo ter ostal zamaknjen. Bajna slika, polna milobe in čara, predstavila se je omamljenemu očesu mojemu.

Na oknu sosednje sobe, v najbližji bližini, naslonila se je krasna glava na belo roko. Rokav srajce se je odpel ter odkril mramorn in okrogel laketi, ki se je blestel v mesečini. Črna kita se je usula niz beli zid. Sijajne oči so bile uprte v mesec, ki je že blede od srama. Kdo se je čudil: ali ona vesoljnemu svetu, ali vesoljni svet njej?...

Mirno je stalo to božanstveno bitje. Prekrasna devica obrnila je lice proti svoji domovini — proti domovini angeljev. Na vlažni trepalnici trepetala jej je biser-solza. A čemu se je solzilo njeno oko? Tega morda sama ni vedela. . . .

Ves ta čas nisem umaknil svojega očesa od tega mamjivega bitja. Slednjič me je zapazila. Srečali so se najini pogledi. Spoznal sem jo. Videl sem jo v Solinu. Čuden slučaj! . . . Pazil sem,

Ta železnica bi vodila od Chura južno na Alberte, tega bi prodrila po tunelu, pri Bewersu ustopila bi v Engadin, sledila bi potem teku reke Inn do Zernetza, od todi bi šla v Münstersko dolino, preko ofenskega prehoda pri Glurnau v vinčgavsko dolino, potem preko Merana in Bolcana v Trident, kjer bi se združila z valsugansko železnico, in s to bi našla najkrajšo pot do Benetek, na zopetno škodo Trsta.

In prosim, vzemite časnike od včeraj! Tu najdete nastopno brzojavko korespondenčne pisarne (čita):

„Curh, 15. marca. Guyer-Zeller bode stavil na prihodnjem občnem zboru predlog, da je k namerovani železnici Engadin-Vztok prispeti s tremi milijoni za del proge Chur-Tiefenkastel, s pogojem, da prispe v to svrhu kanton Graubünden s 3% milijoni in zvezane švicarske železnice z 2 milijoni.“

Jaz se torej tudi veselim s spoštovanim gospodom poslancem Beerom, da so slednjič tudi v Avstriji došli na čelo možje, ki ne delajo le načrtov, ampak hote iste tudi izvesti.

Kakor vsi veste, gospoda moja, imelo je tudi ministerstvo Windischgrätzovo svoj delavni program, ali isti je bil toli meglen in nejasen, da sem se čutil prisiljenega povedati, da se mi vidi tisti program kakor arabski feniks, o katerem govore vsa usta, a nikdo ne ve, kje da je pravo.

Zato pa je program sedanje vlade tako jase in ostro načrtan, da ga je tako rekoč možno prijeti z roko, ker je isti sestavljen na najboljši podlagi, na namerovanem poštovanju vsestranskih opravičenih potreb.

O drugi priliki sem se izjavil tako, da smatram za dolžnost vsakega poslanca, potezati se ne le za potrebe lastnega volilnega okraja, ampak tudi za potrebe ukupne države.

Ako pa naj bi se izvršila uravnavna vodnih poti in gradnja kanalov, predno se zadovolji jako opravičenim aspiracijam Trsta, potem bi značilo to ne le smrtni udarec za Trst, ampak bil bi tudi zajedno gospodarski in politički greh tolike po-

bal sem se, da je to le slepilo, veroval nisem svojim očem.

Pobesila je svojo lepo glavo. Kaj je mislila sedaj? Pridvignila je oči proti nebu, za tem pogladala na me, a srečen nasmeh zamigljajal jej je na rdečih ustnicah. Solza, ki se je blestela na trepalnici, kanila je po nebeškem licu. Vzdahnila se je globoko vrgla je črno kito na snežna ramena, in, pogledši me mlo, zginila je od okna.

Moj duh se je povzpelo daleč za nebesno modrino. Tam gori sem iskal njene slike. Kar se mi je zameglilo pred očesi, umaknil sem se v sobo in pridši do postelje vrgel sem se na isto. Dremal sem, sanjal. Oblačič rožnate barve migljajal je nad mojo glavo, spreminjal se, upodabljal se v črno-oko devico, visokega stasa, z razpleteno in mehko kito, v snežni belini, valoviti obleki. Naklonila se je do mene, vedno bliže in bliže, dotaknila se mojega čela vročimi ustnicami, dve topli solzi padli sti na moje lice, dvignil sem se, postavil po konci, nasmehnila se mi je tužno, izpuhtela je, izginola.

III.

V jutro drugzega dne, probudivši se, čutil sem se srečnega in povsem mirnega, in nehoté sem zapel: „Tko je srce u te dirno“ . . .

Bilo je nekako osem ura, ko sem ustal iz postelje. Nisem vedel, česa bi se lotil. Hotel sem

membnosti, da danes niti ne bi bilo možno pregledati neizogibnih posledic.

Ako torej predlagam resolucijo na podlagi vladnega programa, se nadejam, da s tem ne prihajam le nasproti namenom visoke vlade, ampak da smem tudi računati na podporo te vis. zbornice.

Ta resolucija se glasi (čita):

„C. k. vlada se pozivlja, da čim prej, vsakako pa še v teku tega zasedanja predloži v ustavno razpravo načrt zakona za gradnjo železnice preko Tur, v smeri proti Solnogradu, in sicer po varijanti, ki jej ugaja najbolj.“

Jaz sem največim zanimanjem sledil izbornemu govoru njegove ekscelence spoštovanega g. ministra za trgovino povodom splošne razprave o njegovem področju in mu pritrjam popolnoma. Prijetno mi je bilo posebno to, da je njegova ekscelenca toli podrobno in dobrohotno govoril o koristih Trsta. Obžalujem neizrečeno, da mi ni bilo mogoče priti do besede ob oni priliki. Odkar mi je čast pripadati tej visoki zbornici, sploh še ni nikdar z ministerske klopi tako jasno sijala zvezda nade Trsta, kakor pod ministerstvom Badenijevim. Priznavaje to izražam željo, da bi se skoro uresničile te lepe nade.

Sklepam tudi tu z besedami spoštovanega g. poslanca Szczezanovskega, ki je rekel (čita):

„V narodnem gospodarstvu je ni usodopolneje stvari, nego politika, ki jo tiramo raz zvonik domače cerkve, in naj je ta zvonik tudi zvonik Sv. Štefana na Dunaju. Taka politika je še vsakega zavela v pogubo.“

Vzemite k srcu, spoštovani gospodje moji, te velepomembne besede. Oprostite mi, da sem v toliki meri izkoristil vašo potrpežljivost, in glasujte dobrohotno za mojo resolucijo.

Naj se oni, ki bodo govorili za menoj, bolje potegnejo za stvar, jaz sem pri koncu. (Živahna pohvala.)

čitati, pisati materi; šel sem k mizi, zopet ustal, posprehajal se po sobi, stopil k oknu, pa zopet vzel knjigo v roke in jo vrgel od sebe malo za tem. Dan je bil krasen. Ugibal sem, kaj bi in kam bi, ter popeval sem poluglasno in brezbrizno. Slednjič sem pogodil, da izidem, da pojdem v kavarno, na trg, na obal, v nadi, da se sestanem s prijateljem. Ogledal sem se v zrcalu — in nasmehnil sem se prijazno sam sebi.

Občutil sem božanstvo v prsih, veliko ugodnost v srcu, vedoč, da se nahajam v bližini one krasne device. Dobro sem vedel, da je le tenak zid med mojo in njeno sobo, in premišljal sem neprestano: kaj dela ona sedaj? Ali še spi? Ali je že izišla iz hiše? Jaz zamišljen, a v njeni sobi zazveneale so žice glasovirja. Šel sem. Zanosom sem poslušal nekoliko komadov iz italijanskih oper. Večidel ljubavne dvospeve. Svoje življenje bi bil dal, da bi jo bil mogel videti v onem trenutku! Kolike sreče, da bi jej mogel poljubiti bele prste!

Glasovir je utihnil. Slušam, čakam, da-li bode še igrala, toda mir, tišina. V njeni sobi je bilo čuti lahno bojo in šumenje krila. Srce mi je utripalo silno. Da, da, to je ona!

(Dalje prihodnjič.)

0 sodnih stvarih.

Govoril državni posl. dr. Matko Laginja v seji poslanske zbornice dne 19. marca 1896.

(Dalje.)

VI. Zaplenjevanje listov.

Pri tem moram omeniti tudi drugih stvari, ker je to uprav dolžnost ljudskemu zastopniku. Ljudje, odgojeni v tujih šolah — nočem jim danes tega šteti ni v greh ni v zločin — ljudje, ki radi svoje krive, jednostavne vzgoje ne razumejo našega jezika, ni naših opravičenih želja, došli so po svojem položaju do tega, da o nas često izrekajo sodbo, jedni kakor državni pravdniki, drugi kakor sodniki itd. Kar se godi z nami vsled tega, temu je težko verjeti.

Radi kratkosti časa ne morem točno prevesti vsega, kar čem prečitati z dovoljenjem gospoda predsednika in kar posebno in toplo priporočam prevzvišenemu gospodu ministru pravosodja, da razvidi, je-li prav, da se sploh plenijo take stvari.

„Narodni list“ št. 68. od leta 1895. je bil zaplenjen radi povsem kratkega sestavka, v kojem je rečeno (čita):

„Priobčujemo sledeči odlok c. k. deželnega sodišča zaderskega z vsemi slovniškimi in pravnimi pogreškami, s kojimi je popačen ter pozivljamo pozornost visokega prizivnega sodišča na to pravo pohujšanje.“

(Govornik je raztolmačil po nemški, kaj da znači to.)

Istega lista številka je bila zaplenjena radi sledečega sestavka (čita):

„Domače vesti. — Ta teden povrnil se je v Zadar s parobrodom „Andreas Hofer“ namestnik David se svojega četrtega ali petega toletnega dopusta. Sedaj prihaja vrsta na dopust — številke same ne vemo — gospoda Pfauenthala.“

(Tudi to je raztolmačil po nemški)

L. 1895. meseca marca je bila zaplenjena mala vest o knjižici „Črtice iz Istre“, v koji je objavljeno, da je izšla knjižica, ki ni bila zaplenjena v Trstu. Tu je rečeno (čita):

Prosvetno društvo „Pučka knjiga“ v Zadru obelodanilo je knjižico pod naslovom „Črtice iz Istre“. V tem je črtoma nabranih več rodoljubnih, dobro pogojenih in poljudno spisanih črtic mladega in vrednega književnika in sotrudnika našega, gospoda R. Katalinić-Jeretova. Črtice so bile natisnjene poprej v „Naši Slogi“, izhajajoči v Trstu. Črtice so nadahnene čistim hrvatskim rodoljubjem, iz istih nam odsevati resnica in pravica. Te črtice je zaplenilo državno pravdnništvo v Zadru.“

List „Pensiero Slavo“ od 26. februarja 1896. bil je zaplenjen, ne da bi se ravno vedelo zakaj. Opisuje v povse kratkem članku prisilne odredbe zoper nekoliko slušateljev vseučilišča zagrebškega v Belovaru.

Tu ni možno pogoditi, kaj bi moglo biti zaplenjeno, zlasti ne v Avstriji, v tej polovici države. (Čita del članka iz početka in na koncu.) List do naša potem imena in završuje z edenkratnim: Živeli!

Isti list je bil zaplenjen radi istega predmeta radi članka v številki od 29. februarja pod naslovom: „Una dimostrazione a Zagabria“. Članek glasi (čita) je eden del zaplenjenih odstavkov.)

Slednjič se plenijo sestavki, kakoršen je n. pr. v istem listu od 26. februarja 1896. pod naslovom „Dalla Città Fortezza“, koji se bavi s tem, da neki gospodje v Pulji ne bi smeli tirati politike. No, ako je že baron Pittner posvečena oseba, o koji se ne sme pisati, ipak mora biti dovoljeno reči, da se ženska nima mešati v politiko.

Jaz priznavam povsem odkrito, da jaz ne bi bil pisal kaj takega. Ali nekaj drugega, ki je bilo tudi zaplenjeno in kar je bilo ločeno zvezdami od omenjenega sestavka od vzgor in na koncu, ono bi bil napisal tudi jaz, a tiče se nečuvnega postopanja tamošnjega poštnega urada nasproti slovenskim strankam. Tam je rečeno (čita):

„Voi del „Pensiero Slavo“ ossia „Diritto Croato“ conoscete benissimo per esperienza l'amministrazione della locale i. r. posta, diretta da quella perla di pubblico funzionario che corrispon-

*) „Naša Sloga“ priobčuje nastepno opombo: „Pooblaščen smo od g. poslance k izjavi, da obžaluje, da je bil slabo poučen. Ne ta sestavek, ampak knjižica „Črtice iz Istre“ bila je zaplenjena v Dalmaciji, da si bile one pripovedi poprej tiskane v našem listu brez prigovora od strani tukajšnjega državnega pravdnništva.“

de al nome di Carlo Frank. Credete forse che le condizioni d'una volta si sieno migliorate? Neanche per idea: Alla posta, come in ogni altro ufficio pubblico, la conditio prima sine qua non dev'essere il mantenimento dell'indelebile carattere italiano di Pola.

Non ripeterò qui i lagni, che quasi ogni giorno sento muovere dagli Slavi riguardo ai Recipisse tedeschi-italiani; non ricorderò la questione delle tabelle con la scritta, puramente tedesco-italiana; tralascerò per questa volta altre irregolarità ancora e mi limiterò di postare a conoscenza del publico — e in prima linea a conoscenza del cav. Pokorny — seguenti casi“.

Tu pripoveduje, da se vse slovanski adresovane stvari, namenjene bodisi tudi na kako zadružno čevljarjev in krojačev, ali na „Gospodarski list“ v Zadru, ali na koje društvo, izročajo pri odvetniku Laginji, ker baje v Pulji ni družega Slovana.

Ako pa mi poreče kdo: „Da, ali „Pensiero Slavo“ je nekako na rusko, tu moramo že bolj paziti“, hočem biti toliko svoboden opaziti še nekaj, da je namreč „Katolička Dalmacija“, list, ki je visokoko nad vsakim tudi najdaljnjim sumom v tem pogledu, ter ga urejuje katoliški duhovnik, bil zaplenjen radi jedne vesti v številki od 31. oktobra 1885 št. 43. koja vest je resnična. Tu je rečeno (čita): „Magja Josip Lantschau v Dubrovniku grdil je Njegovo Veličanstvo, našega kralja in onda plj . . . v njegovo sliko. Zapri so ga“.

Ta vest bila je zaplenjena.

Bil bi vendar čas, da se bolje pouče tisti neki javni služabniki, a jaz se naadam, da se to zgodi v nedaljnji bodočnosti. (Konec prih.)

Politiške vesti.

V TRSTU, dne 1. aprila 1896.

Državnozborsko zborovanje in Slovenci.

Pod tem naslovom piše danes došli nam „Slovenski Narod“ v istem smislu kakor smo pisali mi v našem zadnjem izdanju: da namreč propada naš parlament. Mi smo rekli, da vse skupaj nekako visi v zraku in tudi rečeni ljubljanski list pravi, da je sedaj položaj istotako nejasen, kakor je bil v mesecu februarja, ko se je zopet sešel državni zbor. Zlasti na jugoslovanske poslance da se vlada ne ozira mnogo, ker meni, da je gotova njih pomoči. Temu pa je krivo tisto „rahlo stopicanje“. Ko bi bili Slovenci — tako se glasi v „Narodu“ od besede do besede — jedini in odločilni, kakor Mladočehi, bi pač Badeni nas drugače upošteval“.

Ta premisa „Narodova“ nam ugaja ter soglašamo z njo popolnoma, zato pa nam tem manje ugaja zaključek članka, iz katerega zveni nekako očitanje, da so nas jeli zapuščati češki poslanci. — I mi obžalujemo, kar mora obžalovati sleherni pravi Slovenec, da razmerje med našo in češko delegacijo ni tako tesno kakor bi moralo biti v prosepah naše in češke stvari; toda bodimo pravični in odkritosrčni in priznajmo brez ovinkov, da je odprto vprašanje: ali so Čehi jeli zapuščati nas, ali pa smo dosledno zapuščali minjih v takih slučajih, ko je šlo za specifično češke interese. Gospoda! koliko slučajev bi lahko naveli Čehi, ko je večina naših zastopnikov glasovala zlasti za koalicijsko vladu in proti češki opoziciji; kolikokrat smo Slovenci v kritičnih trenutkih prepuščali jedini krščanskim socialistom, da so delali družbo Mladočehom takorekoč na obtožni klopi našega parlamenta?! In sedaj tožijo — Slovenci! Sedaj tožimo mi, ker so Mladočehi jeli posnemati nas in nočejo računati na našo pomoč. O da, mi smo bili tesni zavezniki Čehom, kadar je šlo za naše stvari in so oni pomagali nam, ali ko je šlo zato, da bi priiskočili v pomoč mi njim, ko je šlo za stvari, od katerih nismo mogli pričakovati neposrednjega dobička za našo stvar, tedaj nismo niti mislili na to, da bi se izpostavljali in smo ali glasovali proti Čehom, ali pa smo se poizgubili pred glasovanjem daleč v stran, v parlamentariško grmovje. — Ne rečemo, da ne bi bilo častnih izjem, toliko gledé na posamične slučaje, kolikor gledé na pojedine poslance, ali navadno je bilo tako kakor pravimo mi. Sedaj zanjemo sad te taktike „praktičnih“ Slovencev in delamo — kisle obraze! In

kakor je že človeška prav, iščemo povsodi okoli krivcev na nevšečnosti lastnega položaja, le tam ne iščemo krivca, kjer je res po velikem delu med nami samimi!

Tako postopanje se maščuje vsikdar in se sedaj maščuje tudi nad nami. Na naše zastopnike so vse preveč vplivala zla podtikanja Mladočehom, dohajajoča od raznih strani. Brez vse potrebe smo se hoteli utikati v medsebojno borbo Čehov in smo menili, da vršimo Bog sam vеди kako patrijotisko delo, ako se pridružimo splošni Mladočehom neprijazni struji, namesto da bi se bili, prepustivši Staro- in Mladočehom, naj obračunajo med seboj kakor najbolje vedo in znajo, postavili na jedino korektno stališče: za sedaj je poslal narod češki Mladočehi na Dunaj, pripoznati jih moramo tudi mi pravovelnimi zastopniki najrazvitišega naroda slovanskega v Avstriji. Ta po nasprotnikih slovanstva zaseljani predsodek motil in mamil nas je v jednomer; na drugi strani pa še drugi večni oziri, ki so nas silili do tistega „rahlega stopicanja“. Ne rečemo, da ne store tudi Mladočehi tu pa tam marsikoj taktičko pogreško, toda njih postopanje do nas je tako, kakoršno smo — zaslužili!

Spoznavajmo to in poboljšajmo se!

Avstrijska volilna aritmetika. — Ko povsod razpravljajo o novi volilni preosnovi, ne bo škodovalo pokazati nekoliko števil staroslavne avstrijske volilne aritmetike. Številke izgledajo takole: Po znanem ljudskem štetju živi na Avstrijskem Nemcev 8,461.580, Čehoslovancev 5,472.871 Poljakov 3,719.232, Rusinov 2,105.221, Slovencev 1,176.672, Srbov in Hrvatov 644.926, Lahov 675.305, Rumunov 209.110. V procentih pride na sto prebivalcev: 36.1 Nemcev, 23.3 Čehoslovancev, 15.8 Poljakov, 13.2 Rusinov, 5 Slovencev, 2.8 Srbo-Hrvatov, 2.9 Lahov in 0.9 Rumuncev. In sedaj poglejmo, koliko zastopnikov imajo ti narodi avstrijske države v sedanjem državnem zboru. Nemci imajo 177 poslancev, Čehoslovanci 68, Poljaki 58, Rusini 8, Slovenci 15, Srbo-Hrvatje 8, Lah 14, Rumuni 4. Iz tega sledi, da imajo Nemci 177 poslancev namesto 127, Čehi 68 namesto 82, Poljaki 58 namesto 55, Rusini 8 namesto 46, Slovenci 15 namesto 17, Srbo-Hrvatje 8 namesto 10, Lah 14 namesto 11, Rumuni 4 namesto 3. „Prim.“

Propadanje madjarskega plemena. Ogerski ministerijalni svetovalec Beksics je izdal knjižo, v kateri dokazuje na temelju statističkih podatkov, kako propada madjarsko plemo v čisto madjarskih občinah. V raznih takih občinah pada število porodov že od leta 1885. takó rapidno, da madjarski element gineva skoro popolnoma. Zaradi tega priporoča Beksics v svoji knjigi način, kakó naj „modra“ vlada nastoja vsaj na to, da politički asimiluje razna nemadjarska plemena z madjarskim, kajti jezik madjarski da niti najmanj ni sposoben za asimilacijo. No, „modra“ vlada madjarska zares „asimiluje“, to se pravi: pomadjarjuje silo nemadjarska plemena, v prvi vrsti Slovake in Romune!

Toda v tem ostane tolažba za Slovane v Ogerski, da narod, ki se ni mogel povspeti na stopinjo evropske kulture vzlic tisočletnemu bivanju in neprestani dotiki s kulturnimi narodi, vzlic krčevitim naporom lastnih vlad in vzlic kolikor le možno ugodnim političkim odnosajem, in ki poleg tega propada še fizički, tak narod nima moči, da bi trajno podjarmoval duševno in telesno zdravo kri slovansko. Sedaj res tišči železna pest Madjarov vse nemadjarske narodnosti, ali tudi železne pesti oslabljajo, in včasih neverjetno hitro; le moč človeškega duha je trajna!

Dogodki v Italiji. O poneverjenjih v Italiji, ki so prišla na dan poslednje dni, potihnila so hkrati vsa službena poročila in skoro bi bilo misliti, da si je vso to zlobnost izmislila koja, padli Crispijevi vladi sovražna glava, ako ne bi se tu pa tam pojavil koji list, ki bdi nad tem, da stvar ne bi morda „zaspala“. Marsikoj časopis pa je jako dobro informovan o teh poneverjenjih. Rimski „Don Chisciotte“ n. pr. vé kar naravnost povedati, da so denar, dospeli za bédnike v Kalabriji, ki so trpeh škodo vsled potresa, porabili — za volilne agitacije. Ali res zaslužijo obzira pred javnostjo taki ljudje, ki uporabljajo siromakom namenjeni

denar v svoje sebične, častilakomne namene? No, dokler bodo v Italiji listi, kakoršen je „Don Chisciotte“, ki hoče s svojimi ovajanjmi le koristiti obćemu blagru, dotlej se je vedno še nadejati, da se temu ali onemu doslej obćespoštovanemu dostojanstveniku raztrže krinka raz obraz ter se ga po-kaže svetu v pravem svitu.

V Siciliji, sosebno v Kataniji, proslavljajo De Felice Giuffrida vedno še kakor pravega triumfatorja. Pojédine, bakljade, podoknice njemu na čast so na dnevnem redu. In oblasti so navzlic tem pojavom popolnoma pasivne, kajti karkoli se dogaja, dogaja se v okvirih miru in reda. Tudi to je značilno!

Italija v Afriki. Z bojišča v Eritreji nam danes ni zabeležiti nikakoršne važne vesti: vse je tiho toliko gledé Kasale, kolikor Adigrata in niti iz Asmare, iz glavnega taborja Baldissera ga ni glasu. Iz Rima javljajo, da skoro zopet prično pretrgana pogajanja zaradi miru, kajti Menelik sam da je zopet ponudil mir, in sicer da stavlja lajšje pogoje. Takó pravijo, da sedaj ne zahteva več odškodnine za vojno, ampak le odkupnino za vsakega ujetega Italijana (??), da se popolnoma preosnuje pogodba, obstoječa med Italijo in Abesinijo, da se uredé meje med skróeno Eritrejo in Abesinijo itd. Z naše strani priznavamo popolnoma odkritosréno, da ne verujemo niti najmanj tem vestem, ampak da smatramo vsa ta „pogajanja“ zgolj zavlačevalnim sredstvom, s kojimi si hoče pridobiti Italija časa na oboroženje za nadaljevanje vojne.

Vnanja politika v francoskem senatu. V francoskem senatu je ministerski predsednik Bourgeois govoril podrobneje o veliki svetovni politiki. Gledé na armensko vprašanje, ki je toli razburjalo v poslednji čas vso Evropo, rekel je minister, da se je posrečilo soglasnemu postopanju med Francijo in Rusijo pemiriti duhova. Tudi položenje Francije nasproti Kitaju je jako ugodno. Gledé na dogodke v Transvaalu in v Venezueli rekel je Bourgeois, da po slovesnih izjavah Angleške se je bilo nadejati, da se ti vprašanji rešiti gladko, toda sedaj se zopet pojavljajo težkoče. Osvojenje Madagaskarja (velikega otoka ob vstočnem obrežju Afrike) prijavilo se je vlastim dne 11. februarja, ne da bi bila prigovarjala temu koja sila. (Ta izjava je znamenita zlasti zato, ker se je ravno te dni razširila govorica, da Avstrija zahteva pojasnila od Francije gledé prisvojenja rečenega otoka).

O dogodkih v južnem Egiptu je rekel ministerski predsednik francoski, da se je angleška ekspedicija v Dongolo prijavila na osoren način. Nikdar še se ni takó jasno pokazalo popolno soglasje med Rusijo in Francijo, kakor baš pri pogajanjih o posojilu za to ekspedicijo iz zaloga javnih dolgov egiptčanskih. Diplomatiška pogajanja za poravnanje te stvari se še vršé. Naglašanje popolnega soglasja med Rusijo in Francijo napravilo je v senatu velikansk utis.

Različne vesti.

Kdo bode škof v Trstu? To pereče vprašanje preresetavali so že dovoljno tržaški židovski listi, sedaj so se jeli vtikati v isto tudi njih dunajski bratje in sestre v Izraelu, kateri z novimi kandidati še bolj širijo ugibanja na najrazličniše strani. Tržaški „konservativni“ „Mattino“ prinesel je v včerajšnji svoji številki o novih kandidatih za tržaško škofovsko stolico po dunajski „Neue Freie Presse“ vest, da smatrajo merodajni krogi kandidatoma za tržaško-kopersko biskupsko stolico — sedaj, ko sta se za stalno odrekla škof Flapp in prošt Jordan, — msgr. Šterka, biskupa na Krku in drja. Gabrijelčiča, vodjo duhovskega semenišča v Trstu in pa goriškega — drja. Mahniča. Poslednjega da je predložil ljubljanski škof dr. Missia. Relata refero.

Za žensko podružnico sv. Cirila in Metoda je nabral mali Janko Šabec v svoji pušici 12 kron. Bog daj mnogo posnemovalcev.

Lokalna železnica Trst-Poreč. Deputacija istrske deželnozborske večine, ki je bila te dni na Dunaju, da priporoči ministerstvom zgradnjo lokalne železnice Trst-Poreč, dobila je baje pri kompetentnih krogih zagotovilo, da prične gradnja te proge že prihodnje leto.

Nemški „turnerji“ v Trstu. Predsinočnem dospelo je iz Berolina preko Dunaja v Trst 10

pristnih nemških telovadcev, ali kakor se oni sami nazivljejo: „Turner aus dem Reich“. Ti gospodje so se namenili na Grško, v Atene, da si ogledajo za kratek čas „olimpiške igre“. Med nami, ali bolje rečeno med „turnerji“ društva „Eintracht“, mudili so se do danes. Sinoči priredili so nekateri v Trstu bivaajoči nemški podaniki povodom bivanja „turnerjev“ pivski večer v restavraciji „Al Giardinetto“ — Bismarcku na čast. Do ranega jutra razlegale se v tiho noć one „kräftige, unverfälschte deutsche Worte“ in pa nekako hripavo kričanje, koje pa so turnerski pivci nazivali „Rundgesang“. Ko so se nasrkali dovoljno pive, šli so spat.

Popravek. Samo Skok nam piše: Piko-lovec pa ni Vaš g. korektor! V št. IV. mojega listka je prezl, oziroma on zagrešil nekaj pikoslovnih napak! V prvem odstavku ima biti: da se vsebina ne vjema z njih na pisom (ne podpisom). Dalje: Pravite, da bi bilo že dovolj v o d a (ne morda). Potem: po vrsti, kakor hiše v Trsti (zaradi rime). Konečno: S pritrkavanjem rodoljub-nemu jerihovanju (ne jezikanju). Jerihovanje pravim pobijanju narodnosti s častnikarskimi trobili, kakor so svoje dni Izralci podirali mesto Jeriho s tistimi trombami.

Pogozdovanje Krasa. Iz Ljubljane poročajo, da se v tamošnjem državnem vzgajališču gozdnih rastlin že pripravljajo na to, da v kratkem razpošljejo na tisoče in tisoče rastlin (drevesc), namenjenih za nadaljevanje pogozdovanja Krasa. Na notranjskem Krasu, kjer ni še mladih nasadov, nasadé malone izključno borovje; kjer pa je bil Kras že pogozden, tam bodo odslej sadili tudi tako leseve, ki daje koristi v lesni obrti.

Ribos pomiloščena. Našim čitateljem je izvestno še v živem spominu oni krvavi zločin, ki se je dogodil leta 1887. v Trstu in je imel svoj zaključek pred porotnim sodiščem. Obtožena bila sta takrat zavratnega umora bivši bančni nradnik Maffei in njegova ljubica Marija Ribos. Prvi moral je poplačati svoje hudo delstvo s smrtjo na vešalih, Ribos pa je dobila 16 let ječe. No, ista Ribos je glasom poročil „Mat.“ pomiloščena ter se vrne v Trst v spremstvu dveh orožnikov. — Vest o pomiloščenju Ribosove, ki je izvestno razburila živce vsem tržaškim babam obojega spola, prinesel je včerajšnji „Mattino“ brčkone — za prvi april.

Iz Buzeta in okolice pišejo „Slovenca“: Vse kliče — vode, vode! Nebo nam je ne da; če se malo zobladi, pada je le toliko, da se zemlja malo oživi ter začne poganjati — a vodnjaki v mestu ostanejo še vedno prazni. Okoličani, so sicer pridni da nam jo nosijo, ali kako bode, če se utrudijo! Malokoji imajo oslov, tu zvanih „tovarov“, kateri lajšajo okoličanom precej truda, ali še od teh so že onemogli nekateri. Živo se vidi, kako je potreben vodovod. Občina sicer zbira denar za to prekoristno napravo, ali bojimo se, da bo treba čakati še dolgo, dolgo, predno pride prva kaplja po cevi v Buzet. — „Edinost“ je pisala pred kratkim, da so v Trstu italijanski otroci napadali slovensko šolsko mladino. Tu v Buzetu se nam godi isto. Pri obeh mestnih vratih počakajo Italijanci hrvatske učence in potem lop! po njih s kameni. Umevno je, zakaj prihajajo hrvatski otroci vsi objokani in prepozno v šolo. Pred enim tednom, ko se je ponovil tak napad, so naznanili napadalce; če kaj pomaga, dvomimo. — V Bujah pa so veliki Italijani napali duhovnike, vračajoče se od nekega svojih tovarišev. Voznik jim je ušel s svojim vozom, duhovniki so pa morali peš skozi sotesko, kjer so kazali Italijani svoje junaštvo. Če bi Hrvatje le malo po strani pogledali kakega Italijana, bi „Piccolo“ v Trstu gotovo raznašal o surovosti in neotesanosti neitalijanskih „privandrovcev“. O tem slučaju pa še črhnil ni. — V naši okolici sta se potikala dva junaka iz dežele „wo die Zitronen blühen“. Ujezila sta se nad Baratierijem radi poraza drugače „vedno zmagovitega italijanskega orožja“, masčevala se pa s tem, da sta zapustila „de-želo polente“ in prišla jesti slovanski kruh v našo državo. Klicali so ju že dvakrat, trikrat, pa jima ne diši. Mislimo, da jima je že žal, posebno če čitata po časopisih, da Menelik odpušča svoje poveljnike. To je cvet italijanske vojske?!

Abesinec v avstro-ogerski vojski. Izvestno je malokomu znano, da služi v naši vojski Abesinec, sin onih afričanskih planin, katerim sedaj vlada blagodušni Menelik. Ta Abesinec v avstrijski vojski služi že skoro 40 let našemu vladarju ter je

dandanes obće spoštovan častnik: podpolkovnik Mihalj Fadlallah el Hedad, sedanji poveljnik ogerske državne kobilarne v Debrečinu. Sedanjega podpolkovnika Fadlallaha našel je pred kakimi 50 leti misijonar in poznejši konzul Hansal v Kartumu, kjer ga je odkupil za težke novce nekaterim trgovcem s sužnji. Deček bil je brčkone iz okolice Gondorja, sedanjega glavnega mesta države Šoancev in prestolnice Menelikove in brčkone arabskega pokoljenja. Ker je bil fantič zeló bistroumen, zanimal se je Hansal posebno ljubeznijo zanj. Po-učil ga je v katoliški veri in Mustafa Fadlallah dobil je pri krstu ime Mihalj. Pozneje je poslal Hansal dečka na Dunaj, kjer je vstopil v vojaško šolo na stroške Nj. Vel. cesarja. Mladi Abesinec učil se je zeló marljivo; postal je častnik, in leta 1879. že bil je ritmajstor. Ker pa se je častnik Fadlallah posebno dobro umel na vzgojo konj, pre-mestili so ga k žrebčarstvu. Tam si je stekel posebnih zaslug ter ga je cesar odlikoval z vitežkim križcem Fran Josipovega reda, leta 1895. pa je bil imenovan samostalnim poveljnikom kobilarne v Debrečinu.

Detomer? Predvčerajšnjem zjutraj našli so v veži hiše št. 14. v ulici Molino Grande v krpah zavitega novorojenca ženskega spola. Na lice mesta došla zdravniško-sodnijska komisija konstatovala je, da je bilo dete rojeno živo in krepko in da je umrlo brčkone nasilne smrti. Trupelce prenesli so v mrtvašnico pri sv. Justu, da je parajo, brezsrčno mater pa išče policija.

Koledar. Danes (2.): † Veliki četrtek. Frančišek Pavl. — Jutri (3.): † Veliki petek. Rihard škof. — Polna luna. — Solnce izide ob 5. uri 45 min., zatoni ob 6. uri 24 min. — Toplota včeraj: ob 7. uri zjutraj 9.5 stop., ob 2 pop. 12.5 stop. C.

Kazenska razprava

proti uredniku „Naše Sloge“, gosp. Matku Mandiču
(Izvirno poročilo.)
(Dalje)

Govor branitelja dra. Krammerja se je glasil:

Slavni sodni dvor, porotniki mešanje!

Ne radi skromnosti, ampak ker poznam samega sebe, predstavljam se v prvo na tem sedezu, določenem za glasovite moze našega sodišča, pred Vami nenavadnim trepetom. Ne morem zakrivati Vam, da je moja misel tako razburjena, da se bojim, da ne bodem mogel uliti v vaša srca svojega prepričanja.

Vzrok tolikemu trepetu je: da mi je govoriti potem, ko sem slišal sijajnega govornika zatožbe, malenkost mojih moči in nevarni položaj mojega branjenca, ki je poklican, da širi raz leco besede miru, vsmiljenja, ljubezni, mesto da se zagovarja radi kaznjivega dejanja raz zatožno klop.

Toda v tem strahu, v tem trepetu osrčuje me pravičnost stvari in prepričanje, da na take razsvetljene moze, kakoršni ste vi, kateri vedó pravično mero uvaževati razloge, katerim je edino vodilo resnica, bi ne mogla uplivati nikaka govorniška sredstva.

In v tem uverjenji pričujem opravljati častni posel branitelja, katerega so mi poverili moji višji pred malo urami.

Kakor ste zvedeli iz zatožnice, izdal je minole spomladi poreski škof mons. dr. Flapp, v dóbi, ko bi se imele vršiti volitve poslancev za deželni zbor poreski, pastirski list v latinskem jeziku na vso duhovščino poreske in puljske škofije, v katerem je opominjal isto, naj se zdržuje vsake nezmernosti, in celó navideznosti, prepira, da bi si s tem sveti posel ne nakopal graje v škodo duhovniške dostojnosti v zgražanje in ogorčenost nasprotne stranke, v pogibelj zaupanja in potrebnega ugleda mej ljudstvom.

V onem pastirskem listu čitati je nadalje doslovno:

„Dasi je sploh dovoljeno in umestno, da duhovnik pomaga in svetuje svojim vernim tudi v posvetnih stvareh, vendar-le to ni koristno v takih odnosajih, ker v taki zmešnjavi pojmov in čutstev, ki je v zvezi s takimi borbami, se prav lahko slabo razlaga vsako dejanje, katero ne ugaja enemu ali drugemu; in iz tega izhajajo napadi in žaljenja proti duhovščini, cerkvi in veri celó v listih. A to se ne dá spajati s spoštljivostjo in

RECEIVED 1965 JAN 20 10 10 AM

Lastnik politično društvo „Edinosti“. Izdavatelj in odgovorni urednik: Julij Mikota. — Tiskarna Dolenc v Trstu.